

Opleiding Bovendonk

Priester- en Diakenopleiding Bovendonk, Hofstraat 8, 4741 AK Hoeven

Diakenwijding van Koenraad Janssen door mgr. Liesen. (Foto: J. Wouters)

Op het moment dat deze nieuwsbrief bij u in de bus ligt, is het studiejaar 2011-2012 reeds afgerond. Studenten, staf en docenten mogen even genieten van de zomer en krijgen de tijd om wat op adem te komen. Afgelopen jaar is voorbijgevlogen. Bijna iedere student "klaagt" over de snelheid waarmee de studie- en vormingsjaren voorbijgaan.

Hoogtepunten dit studiejaar waren de diakenwijdingen van Koenraad Janssen en Gerrit Fennema. Koenraad Janssen is op 14 mei 2012 in de kapel van Bovendonk tot diaken gewijd. In deze nieuwsbrief leest u een interview met hem. Gerrit Fennema is op 17 juni 2012 in de parochiekerk van Chaam, bisdom Breda, tot permanent diaken gewijd. Zoals ieder studiejaar hebben we ook mensen zien weggaan. Drie studenten zijn tot de conclusie gekomen dat het gewijde ambt of de studie en vorming op Bovendonk niet hun weg is. Voor een gemeenschap waarin mensen erg op elkaar betrokken zijn, is ieder afscheid moeilijk. Tegelijkertijd herinnert het stoppen van studenten ons aan het feit dat het niet vanzelfsprekend is dat men de opleiding volgt en afrondt. De jaren op Bovendonk zijn juist ook bedoeld als jaren van uitzuivering van de roeping.

Halverwege het studiejaar heeft er in het bisdom Breda een wisseling van bisschop plaatsgevonden. Bisschop Liesen heeft het stokje overgenomen van bisschop Van den Hende. Een nieuwe bisschop is voor een bisdom en zeker ook voor een priester- en diakenopleiding een spannend gebeuren. Hoe zal de nieuwe bisschop zijn? Waar gaat hij misschien nieuwe accenten zetten? We hebben in korte tijd reeds mogen ervaren dat bisschop Liesen de opleiding op Bovendonk een zeer warm hart toedraagt. Evenals zijn voorganger is hij iedere zaterdag op Bovendonk aanwezig om met de studenten de Eucharistie te vieren. Op een zaterdagavond heeft bisschop Liesen nader kennism gemaakt met de studenten. De studenten hebben hem die avond met passie horen spreken over de Schrift en de uitleg van de Schrift. Bisschop Liesen is ook een nieuw initiatief voor de Bredase priester- en diakenstudenten begonnen. Elders in deze nieuwsbrief leest u hierover meer. We kijken terug op een goed jaar. Dank aan allen die op welke wijze dan ook een bijdrage hebben geleverd aan de vorming van onze studenten. Na de zomer gaan we weer met frisse moed aan de slag.

Rector N.M. Schnell

Interview met Koenraad Janssen

“Wie de waarheid zoekt, zoekt God...” (Edith Stein)

Op zondag 13 mei jl. ontving Koenraad Janssen in de kapel van het seminarie Bovendonk de diakenwijding. Het is voor Koenraad de bekroning van zes jaar studeren en tevens de laatste stap naar zijn priesterwijding later dit jaar. Koenraad is priesterstudent van het bisdom Antwerpen. Onderstaand interview verscheen eerder in DACO, het tijdschrift van het Bisdom Antwerpen.

Koenraad, kun jij je even voorstellen?

Ik werd in 1971 geboren in Merksem en verhuisde na enkele jaren met mijn familie naar Lint. Daar bracht ik mijn jeugd door, liep ik school en kwam ik in contact met de parochie van Onze-Lieve-Vrouw Geboorte waar ik na mijn eerste communie misdienaar werd. Mijn humaniora volgde ik aan het Heilig Pius X-Instituut. Nadien trok ik naar de Universiteit Antwerpen om er Germaanse te studeren. Ik voltooide er ook mijn lerarenopleiding. Ik studeerde ook in het buitenland, in 1992 in Bamberg en in 1993 in Würzburg, waar ik verbonden was aan de leerstoel sociologie van de universiteit. Van 1999 tot 2002 doceerde ik Duits en Engels aan de Katholieke Hogeschool Limburg in Diepenbeek, maar het verlangen om terug te keren naar Antwerpen groeide. Uiteindelijk nam ik een beslissing. Ik kreeg een lesopdracht aan het Sint-Agnesinstituut in Hoboken en later aan de Katholieke Hogeschool in Mechelen. Tevens werd ik freelance taaltrainer Engels en Duits. In die periode was ik veel onderweg; ik doorkruiste het hele Vlaamse land.

Hoe belandde je uiteindelijk op de Priester- en Diakenopleiding in Bovendonk?

Ik mocht opgroeien in een diepgelovige familie: mijn grootvader had drie zusters religieuzen en drie broers die priester werden. Twee van hen, een salesiaan en een priester van het Heilig Hart, waren missionarissen in Congo. Wat konden zij boeiende verhalen vertellen! Het was een feest voor de hele familie wanneer zij thuiskwamen. Meermaals dacht ik bewonerend: ‘Je moet het maar doen!’

Ook thuis kwam ik in contact met het geloof. Mijn ouders kwamen geregeld samen met een aantal andere gezinnen in een gezinsgroep om van gedachten te

wisselen over hun geloof. Jos Kempnaers, de latere pastoor van Lint, was proost van die gezinsgroep. We gingen elke week naar de eucharistieviering. Ik werd misdienaar en kwam later in de Plusserswerking terecht. Pastoor Kempnaers polste ooit of priester worden niets voor mij was, maar ik dacht er niet aan. Ik wilde de wijde wereld ontdekken. Priester worden leek me erg beknottend. Bovendien zat de tijdsgeest niet mee. Neen, ik was er duidelijk nog niet klaar voor, maar toch bleef ik de Kerk trouw. Het geloof sprak me aan. Het gaf me enorm veel kracht, ook op bijzonder moeilijke momenten.

Bij mijn terugkeer naar Antwerpen in 2002 leerde ik in de parochie van de Heilige Geest op de Mechelsesteenweg pastoraal werkster Rita Willems kennen. Ik werd er lector, mocht de liturgie mee voorbereiden en werd er lid van de preekploeg. Het was een periode van verdieping van mijn geloof. Tijdens de voorbereiding van mijn overweging worstelde ik vaak met de teksten uit de Schrift, ik reflecteerde erover en ik wilde getuigen van mijn geloof. In die periode van pastoraal actief zijn groeide mijn verlangen om nog meer te doen met mijn geloof.

Ik zocht zin, ik ging op zoek naar de waarheid... Als wetenschapper in Würzburg was ik vaak op zoek naar de waarheid. Ik passeerde ooit in de dom van Speyer en vond daar een zin van de heilige Edith Stein (Zuster Teresa Benedicta van het Kruis): “Wie de waarheid zoekt, zoekt God!”

Vanuit Würzburg op weg naar België stopte ik in de benedictijnenabdij Maria Laach. Ik sloot een periode in mijn leven af en zocht een nieuwe weg. In de abdijkerk wandelde ik rond om uiteindelijk halt te houden bij een mozaïek met de tekst: “Ik ben de weg, de waarheid en het leven” (Johannes 14, 6). Deze twee citaten hebben me diep geraakt. Ze hebben mij begeleid in mijn roepingsproces. Ik werd nog gevoeliger voor het mysterie, ik geraakte er meer en meer van overtuigd dat er meer is tussen hemel en aarde. Nadien voerde ik gesprekken met mensen die mij bevestiging en vertrouwen gaven, mensen die mijn roeping hebben gesteund. Ondertussen zocht ik verder en kwam ik uiteindelijk op Bovendonk terecht.

Je studeerde zes jaar op Bovendonk. Hoe kijk je op die periode terug?

Het was ronduit fantastisch om vanuit mijn werk opnieuw te mogen studeren. Het was een kans die ik kreeg. De periode Bovendonk is een periode met hoogtes en laagtes, maar het is zeker een vruchtbare tijd geweest. Ik heb die tijd nodig gehad om te groeien in de nieuwe taak die ik van God gekregen heb. Zes jaar lijkt lang, maar ook op Bovendonk vliegt de tijd voorbij.

Bovendonk wil ons degelijk vormen op intellectueel vlak, maar wij beseffen maar al te goed dat priester zijn meer is dan alleen vakkennis. De opleiding besteedt ook aandacht aan persoonlijkheidsvorming, spirituele en pastorale vorming.

De voorbije twee jaar gaf ik mijn actieve loopbaan op om me volledig aan de studie te wijden. De laatste twee jaar liep ik stage in drie parochies in Brasschaat. Michel Baert, o. praem., werd mijn stagebegeleider. Ik kreeg er de kans om met mensen op weg te gaan. Ik kwam in een levendige vitale kerkgemeenschap terecht, die me onmiddellijk warm en enthousiast onthaalde. Een fantastische ervaring.

Koenraad, een jonge kerel vraagt jou of het zinvol is om priester te worden. Wat is je reactie?

Eerst en vooral zou ik tijd maken om met hem in gesprek te gaan. Ik zou hem polsen naar zijn motivatie, zijn begeestering. Vervolgens zou ik hem spreken over het belang van het gebed. Ik zou hem aanraden om niet overhaast te werk te gaan, om te reflecteren en de groei naar de beslissing geregeld in gebed aan God voor te leggen. Ik zou hem ook doorverwijzen naar onze opleidingsverantwoordelijke, vicaris Bart Paepen, onze rector in Antwerpen.

Je diakenwijding nadert met rasse schreden. Hoe kijk je daar tegenaan?

Toen ik aan mijn opleiding begon, leek zes jaar een hele lange periode. Maar plots sta je daar dan. Ik ben blij, maar laat het gewoon op me afkomen. Ik ben ook dankbaar voor die genade die over mij gekomen is. De weg naar het priesterschap is puur genade. Ja, je moet studeren, opdrachten en tentamens maken, maar priester zijn wordt je geschonken, het overstijgt je. In die zin maak ik me ook geen zorgen. De Heer wijst mij de weg.

Tot slot, hoe luidt jouw 'mission statement'?

‘Niet jullie hebben Mij uitgekozen; nee, Ik heb jullie uitgekozen’ (Joh. 15, 16). Heel duidelijk heb ik tijdens mijn leven, tijdens mijn keuze, tijdens mijn opleiding mogen ervaren dat het initiatief om priester te worden bij God ligt. Het is duidelijk zijn keuze. Hij raakt mij, Hij nodigt mij uit, Hij toont mij de weg en Hij zet mij ook op weg. Ik heb gezocht en Hij heeft mij geleid tot waar ik nu sta. Priester zijn is de weg die bij mij past in het zelf gelukkig zijn en in het geluk brengen aan anderen. Ik zocht, maar Hij was zo dichtbij. Hem volgen is niet vrijblijvend. Hij spreekt je aan, Hij raakt je, Hij daagt je uit, Hij verwacht een antwoord; een antwoord in woord en daad.

J. Flerackers/J. Leysen, priesterstudenten Bovendonk

(Foto: J. Wouters)

Personalia

Personen rond de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk

Op 17 juni 2012 is Gerrit Fennema in de parochiekerk van Chaam tot diaken gewijd. Gerrit komt van oorsprong uit het noorden van het land. Voorheen was hij werkzaam als pastoraal werker in Noordwest Overijssel (sinds 2008) en eerder in Zuid-Friesland (sinds 2006). Een groot deel van zijn arbeidzaam leven is hij werkzaam geweest als consulent en coach bij het Arbeidsbureau te Emmen. Samen met zijn vrouw Marita heeft hij de stap naar het bisdom Breda gemaakt. Sinds 1 januari 2012 is hij werkzaam als kandidaat-diaken voor de parochies van het samenwerkingsverband Alphen-Gilze.

Mgr. Muskens 50 jaar priester

Op Hemelvaartsdag, 17 mei jl., vierde monseigneur Muskens met een plechtige Eucharistieviering in de H. Antoniuskathedraal te Breda dat hij vijftig jaar priester is. Van 1994 tot 2007 was hij residerend bisschop van Breda. Onder zijn leiding werd het mogelijk om niet alleen een priesteropleiding op Bovendonk te volgen, maar ook een opleiding tot het diakenambt te volgen. De Priesteropleiding Bovendonk werd Priester- en Diakenopleiding Bovendonk. We zijn monseigneur Muskens zeer dankbaar dat hij deze stap heeft gezet. Voor de opleiding is deze uitbreiding in vele opzichten een grote verrijking geworden. De gemeenschap van Bovendonk feliciteert monseigneur Muskens van harte met zijn 50-jarig priesterjubileum en wenst hem in alles Gods rijke zegen toe.

Afscheid Ton van Eijk

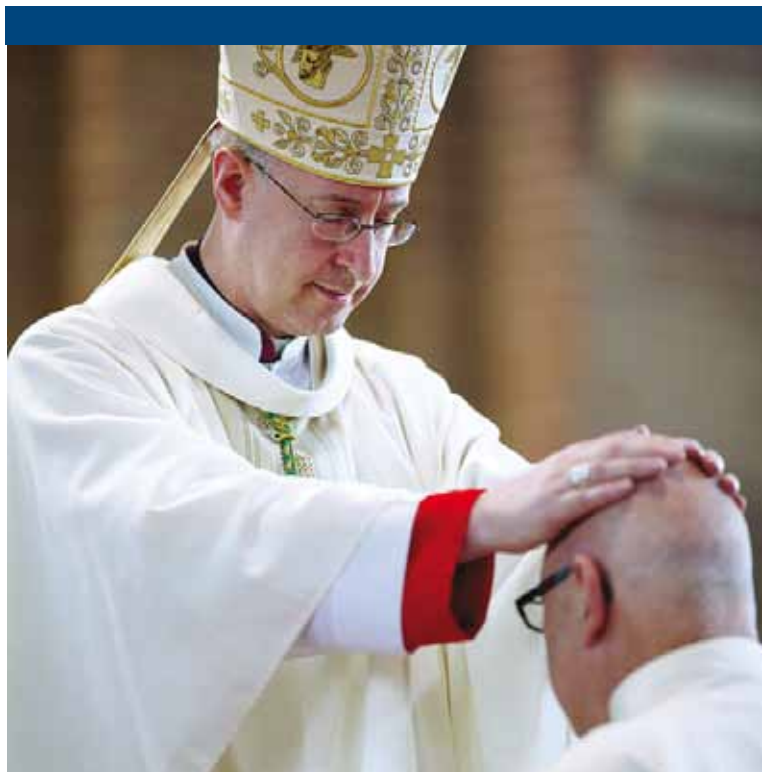
Vanwege het bereiken van de 75-jarige leeftijd heeft Ton van Eijk afscheid genomen als docent van Bovendonk. Vanaf 2003 heeft hij het vak Sacramententheologie II verzorgd. Gedegenheid en oecumenisch openheid zijn kenmerkend voor zijn onderwijs. Als docent systematische theologie was hij jarenlang verbonden aan de Theologische Universiteit Utrecht en zeer vertrouwd met de thema's Kerk en sacramenten. Enthousiast en met grote vakinhoudelijke kennis bracht hij de leerstof. Wij danken hem zeer voor zijn inzet voor Bovendonk.

Afscheid spiritueel Hans van Winkel

Op de slotdag van het studiejaar 2011-2012 is afscheid genomen van spiritueel Hans van Winkel. Spiritueel Van Winkel is één studiejaar spiritueel van Bovendonk geweest. De opleiding dankt hem hartelijk dat hij deze taak voor een jaar op zich heeft willen nemen.

Springen in Echternach, Luxemburg

Priesterstudenten van het bisdom Breda komen in de Antoniusgroep enkele keren per jaar samen met de priesters Hans de Kort en Wiel Wiertz. Doel is de onderlinge band te verstevigen en kennis te maken met het bisdom. De afsluitende bijeenkomst vond dit jaar plaats in Echternach, waar ze samen met rector Norbert Schnell deelnamen aan de springprocessie. Studenten en priesters mochten zich onderdompelen in de vreugde van onze Kerk. Ze namen deel aan de vieringen, samen met heel veel gelovigen, jong en oud, uit verschillende landen, kardinalen, vele bisschoppen en priesters. Ze namen samen deel aan de springprocessie die op het ritme van meeslepende muziek lof brengt aan God. Bij het graf van de heilige Willibrord baden ze samen om daadwerkelijke inzet voor een levend geloof in eigen hart en hoofd, in de hoofden en harten van de mensen in onze streken.

Mgr. Liesen wijdt Gerrit Fennema tot permanent diaken. (Foto: J. Wouters)

Evert de Jong viert jubileum

25 jaar docent liturgie op de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk

Dit jaar viert Evert de Jong zijn zilveren jubileum als docent liturgie op de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk. Al een kwart eeuw doceert hij met veel enthousiasme en plezier. Tegelijkertijd werd hij op 9 juni 75 jaar, een mijlpaal in zijn leven. Op de slotdag van het afgelopen studiejaar is Evert de Jong hartelijk bedankt voor de vele jaren van inzet en betrokkenheid op de opleiding. Vanwege het bereiken van de 75-jarige leeftijd hebben we ook afscheid van hem moeten nemen. We nemen afscheid van een man met grote kennis en passie voor de liturgie van de Kerk en wensen hem en zijn dierbaren alle goeds en Gods zegen voor de toekomst toe.

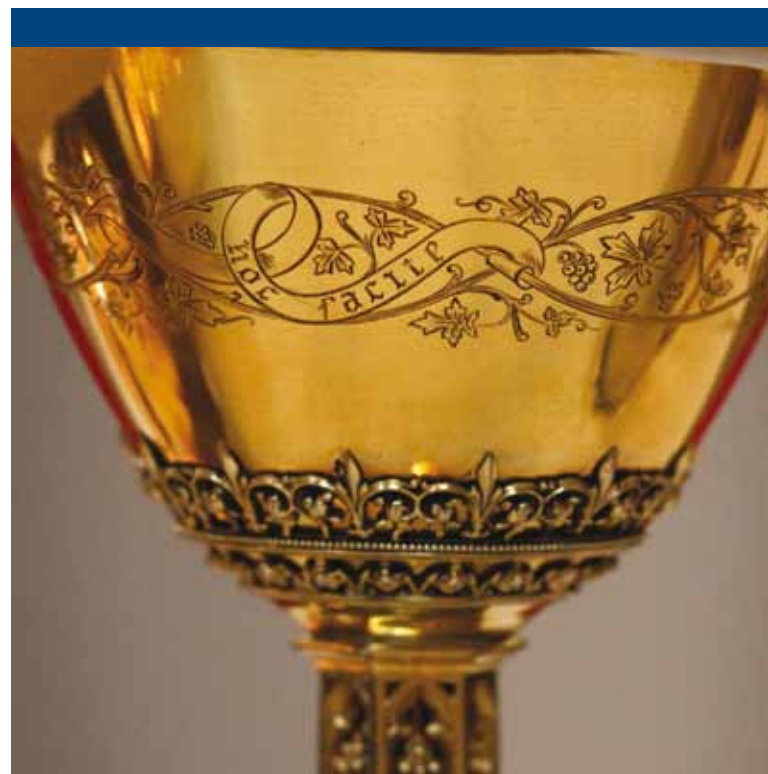
In liturgisch Nederland is De Jong een sleutelfiguur. Hij werd geboren in 1937 te Boskoop en volgde zijn gymnasiale opleiding op het kleinseminarie Hageveld te Heemstede. In Warmond deed hij een deel van zijn theologiestudie. Via een omweg bij de augustijnen kwam De Jong op de Katholieke Universiteit te Nijmegen waar hij liturgie studeerde bij C.A. Bouman. Na zijn afstuderen in 1967 werd hij in 1968 secretaris van de Nationale Raad voor Liturgie, tot zijn pensionering in 2001. Hij bekleedt verschillende nevenfuncties. Hij is redactielid van het Tijdschrift voor Liturgie, hij schrijft liturgische artikelen voor de parochiebladenservice en hij is voorganger in Woord- en communieveringen in zijn thuisparochie te Austerlitz. De Jong geeft ook les op de priesteropleiding van het bisdom 's-Hertogenbosch. De Jong is gevormd door het Tweede Vaticaans Concilie. "Mijn hoogleraar was consultor van dit Concilie. Hij leerde ons om de liturgie van binnenuit te begrijpen. Rubrieken zijn weliswaar belangrijk," verduidelijkt De Jong "maar ze moeten ons helpen de innerlijke betekenis van de liturgie te beleven. Het gaat erom de liturgie te begrijpen. Daarvoor is ook historisch inzicht nodig." De Jong oppert dat priesters na het Concilie met meer kennis van de liturgiegeschiedenis de vernieuwingen van dit Concilie beter begrepen hadden.

"Liturgie is een kernvak binnen de Priester- en Diakenopleiding. In het curriculum van Bovendonk is dit gegarandeerd. Het is het eigene van een seminarieopleiding dat het vieren van de liturgie en de studie van de liturgie elkaar beïnvloeden." Met een beroep op Sacrosanctum Concilium, de constitutie over de liturgie van het Vaticanum II, stelt hij dat de actieve deelname van de gelovigen geen kans van slagen heeft als de zielzorgers niet doordrongen zijn van geest en de kracht van de liturgie. "Het gaat mij om het aanleren van de kunst van het celebreren." De Jong verzorgde de inleiding op de liturgie en het getijdengebed. "Ik ben niet de enige liturg op deze

opleiding." Hij vindt dit geen nadeel. "Zo maken de studenten dieper kennis met de rijkdom van de liturgie. Wel is het een desideratum van mij dat de docenten onderling meer contact hebben."

"Ik doceer in het eerste jaar, altijd op vrijdagavond. Het is het eerste college dat de nieuwe studenten krijgen. Het gaat over het getijdengebed. Voor een deel is dit een technisch verhaal. Ze moeten leren hoe het getijdenboek in elkaar zit, maar ik wijs hen op het openingsvers van de uitnodiging van het ochtendgebed: 'Heer open mijn lippen.' Ik wil de studenten duidelijk maken dat zij het niet zijn die de mond openen, maar dat ze vragen of God hen de lippen opent. Dit is een verandering van perspectief. In de liturgie heeft God het eerste woord en wij geven antwoord. Voor mij is dit wezenlijk."

Hans de Jong

(Foto: R. Mangold)

Opleidingsberichten

Nieuws en agenda van de opleiding Bovendonk

Op 4 juni 2012 brachten rector Schnell en studierector Brok een bezoek aan het Johannes- XXIII-seminarie te Leuven. Zij waren uitgenodigd om voor de opleidingsverantwoordelijken van de Vlaamse seminaries te spreken over de persoonsvorming op een priesteropleiding.

De ontmoeting werd geleid door Marc Steen, rector van het Johannes XXIII-seminarie en professor pastoraaltheologie aan de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de Katholieke Universiteit Leuven.

Antoniushuis naar Bovendonk

Op 15 augustus 2010 heeft bisschop Van den Hende het Antoniushuis opgericht. Het Antoniushuis is het studie-, woon- en vormingshuis voor priesterstudenten van het bisdom Breda. Tot aan de zomer van 2012 is het Antoniushuis gehuisvest geweest in een onderscheiden gedeelte van het bisschopshuis te Breda. Vanaf 1 september 2012 zal het Antoniushuis naar Bovendonk verhuizen. Anders dan in Breda zullen in het Antoniushuis niet alleen de jonge priesterstudenten gehuisvest worden, maar ook de oudere Bredase Bovendonkstudenten. Bisschop Liesen brengt op deze wijze alle Bredase priesterstudenten in één huis samen. Voor de jonge Bredase studenten betekent dit dat zij in een grotere gemeenschap komen te wonen en voor een deel ook kunnen deelnemen aan het vormingsprogramma van de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk. Voor de Bredase Bovendonkstudenten betekent dit dat zij doordeweeks in een gemeenschap wonen, waarin elke dag de Eucharistie gevierd wordt en de belangrijkste uren van het getijdengebed samen gebeden worden. In verband met wonen en werken kan in speciale gevallen een Bredase Bovendonkstudent extern wonen. De rector van de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk blijft de rector van het Antoniushuis. Met de verhuizing van het Antoniushuis naar Bovendonk zullen sinds de sluiting van het grootseminarie in 1967 weer permanent priesterstudenten van het bisdom Breda op Bovendonk wonen.

Vierde Bovendonk Academie

18-20 november 2012

Van 18 tot en met 20 november 2012 zal de vierde Bovendonk Academie plaatsvinden. De vierde Bovendonk Academie die in het afgelopen studiejaar plaats had zullen vinden is afgezegd. Besloten is om de Bovendonk Academie niet meer halfjaarlijks, maar jaarlijks te laten plaatsvinden. In principe

begint de Bovendonk Academie op de derde zondag in november. Het thema voor de vierde bijeenkomst zal aansluiten bij het Jaar van het Geloof. Oudstudenten van Bovendonk krijgen na de zomer een persoonlijke uitnodiging voor deze dagen.

Gebedskring roepingen bisdom Breda 25 november 2012

Mensen die het gebed om roepingen in het bisdom Breda mee willen dragen zijn van harte uitgenodigd om zich aan te sluiten bij de Gebedskring roepingen. De eerstvolgende bijeenkomst van de gebedskring is op zondag 25 november om 17.00 uur in de H. Antoniuskathedraal te Breda. Leden van de gebedskring worden persoonlijk uitgenodigd.

Lid worden: T 076 5223444

E gebedskringroepingen@bisdombreda.nl

**PRIESTER OF DIAKEN WORDEN
VANUIT JE BEROEP!**

Contact: T 0165 504277, E info@pdob.nl, I www.pdob.nl